

F O A I A

pentru

MINTE, ANIMA SI LITERATURA.

Nr. 21.

MERCURIU, 23. MAIU

1856.

Banatu in 20. Aprilie 1856.

In monoton'a nostra vieatia au intratu ceva miscare prin discusiunile publice despre literatur'a romana. Inceputulu l'au facutu D. Dr. in brosiur'a „care suntu literile romane?“ carei intrebari i au urmatu unu respunsu de D. M. Ce avemu despre brosiurele acestea a insemna e, ca amanduo e se departeza dela regulele disputei.

Cu catu pertraptarea despre literatur'a romana e fiacarui romanu, care vrea se vina la o lamurire in privinti'a ei, mai binevenita, cu atata mai virtosu va condure fiacare romanu, ca desbaterile acestea critice nu se mania cu sange mai rece si cu o stamperare demna de treab'a desbatuta. Amanduoi luptatorii pe campulu literatur'e noastre numera intra barbatii cei desvaliti ai romaniloru banatiani, si pentru aceea aru debui se scie ca prin invective personale neci candu nu se v'a ajunge cautatulu resultatu, care unisioru e si pote fi numai progresulu literatur'e noastre. In treab'a literatur'e noastre vorbeasca argumintele razimate pe adeveru, iara nu pe batjocuri, si neci unu scriitoriu nu pearda dinaintea ochiloru, ca elu combatendu o parere falsa, nu combate totdeodata si person'a celui ce ease cu parerea falsa in publicu. Apoi se nu uitamu ca la luptele nostre privescu si altii; si ce idea voru ave acestia peste totu despre demnitatea barbatiloru literari ai romaniloru, vediundu ei ca acestor'a le lipsesce delicateti'a in desbaterile loru.

De acestea simtimate sciu ca va fi cuprinsu fiacare la cetirea susu memoratelor brosiure, carui i jace la inima, ca regeneratiunea literatur'e noastre se nu devina a fi campulu luptelor pentru interesele straine, ci campulu unei lupte catra o literatura adeverata. Dlui Dr. nu'i pote neminea denega dreptulu, de a fi oponentu parerei celei mai

mari si mai sanetose parti a romaniloru literati in privinti'a literiloru latine, si parerea ceast'a a sa a o face publiculu romanu in scrisu cunoscuta, inse D. Dr. pote mai cu delicatasa vorbi in brosiur'a s'a despre ceialalti literati ai romaniloru, cari nu suntu de o parere cu densulu. „Scrintitura“ si „esaltatia“, cu cari epitete inzestreaza D. Dr. pre literatii romani, cari altminte nu l'au vetematu, decatu ca nu suntu de o parere cu densulu in privinti'a literatur'e romane, nu ne voru convinge despre aceea, cumca parerile Domniei sale exprimate in brosiura despre literatur'a suntu unisioru cele adeverate, nescrintite si neesaltate, daca Dlui nu va essi la lumina cu alte argumente mai temeinate, razimate ceva mai multu pe istoria, decatu pe conjecturi si sofisme. Ne aducemu bine aminte, ca D. Dr. pe la an. 1839 era de alte pareri, si acele cu totulu contrari de cele ce ne exprima astadi in brosiur'a s'a in privinti'a literatur'e romane, si si atunci, ca si astadi au durutu pe fiacare romanu, ca in respunsulu, ce l'au capatatu D. Dr. la parerile sale, nu sau potutu incungiura nesce expresiuni neplacute.

In locu de asi fi luatulu esemplu dela nedelicatasa Dlui Dr, catra literatii romani, D. M. in respunsulu seu, celu da D. Dr. la brosiur'a lui „care suntu literile romane,“ intrebue earasi expresiuni necrutitoare si vetematoare. Nu avemu se reflectamu aici mai deaprope la expresiunile acestea, ci ne marginimu numai a pune intrebarea, ca de ce unu romanu, care condamna literelate latine in literatur'a romana, se fia unu pseudo-romanu. Nicairi, unde s'au lucratu de stramutari intr'o sistema custatore, stramutariile acestea nu s'au potutu face fora de opusetiunile partidelor, si numai la noi romanii trecerea literelor latine in literatur'a noastra se treaca fora de cea mai putina opusetiune?

Ba tocma opusetiunea aceasta in contra nouei sisteme de imbratiosatu in literatur'a nostra se ne fia binevenita, caci ea ne servesce spre lamurirea ideiloru despre regeneratiunea literaturii noastre, si ajuta a demustr'a tari'a adevărului acelui nedene-gabile, pre care literatii romani demultu l'au pre-cunoscutu. Opunetoriulu litereloru latine nu debe dara numai din cauza opusetiunei sale se fia pseudo-romanu, déca suptu velu nu are alte tendintie. Noi romanii banatiani inse se contemplanu opusetiunea in contra litereloru latine si din altu punctu de vedere. Vedemu din esemple de tóte dilele, ca pe pre putini omiini 'i earta impregiurarile a'si esprima convingerile sale in publicu asia, precum le sim-tiescu. Daca acesti omiini nu prefereaza a tace, ce le remane atunci alta, decatu a face acolo, unde impregiurarile nu le earta o esprimare a adevera-teloru sale convingeri, opusetiune, inse asia feliu de opusetiune, care la totu pasiulu e gata a pre-cunosce adevărulu arguminteloru contrari. Cu du-rere debe se precunoscemu, ca multi si dintre ro-manii banatiani se afla astadi intr'o atare pusetiune si pentru aceea ar fi fórte de lipsa, ca cei ce se lupta pentru regeneratiunea literaturii romane, se pri-ceara mai 'nainte pusetiunea loru, si apoi nu ne in-sielamu, daca credemu, ca forte putina cauza voru avé a se plange asupra loru cumca dóra si ei ar face o opusetiune sistematica in contra regenera-tiunei literaturii noastre prin literale latine. Eara daca totusi s'aru deveni si la combaterea unei opu-setiuni seriose in contra literiloru, care caracteru seriosu opusetiunea Dlui Dr. nu aflamu ca 'lu porta, in casulu acestu pan'a combatatoriului se fia mai domola, si argumentele lui atingatóre mai multu de obieptu, decatu de persone, caci frica de injurari n'a condusu a convinge inca pre neminea despre adevărulu unui lucru.

Barbu.

СТАТЪТЕЛЕ BANKЪЛЪИ НАЦИОНАЛЪ

din Iasi.

„Gazeta de Moldavia“ пълникъ статътеле ван-кълъи дн партеа са официосъ. Ачеле съпъ аша:

Noi Grigorie A. Gika BBD. Къ mila лъи Dsmnezez Domn дери Молдовеи. Потривит черерии D. Фридерих Лэвиг Нэланд, Президетъла Банчей дин Деццаз, Директор Кредитълэи Мишкътор ла Деццаз ши Президент Компаниеи дръмълэи ферат

d'интре Липсика ши Мардевэрг, ши не темейла ра портълэи Диванълэи Ценералъ съв No, 123 дин 1. Mai анъл кэрепт:

Am акордат ши акордъм prin ачеста D. Нэланд привилецила de а днфийнда дн Капитала ши Резиденциеа Ноастръ дин Iasi о ванкъ партикуларъ съв денъмпре de „Банкъ а Молдовеи“ съв кондициле зрмътоаре:

Art. 1. Капиталъла Банчии се ва компъне дн акции атът дн пълнтрла Дерии къл ши афаръ de ea

Акционерии ори de че паגיע ар фи нэ се vor пълтэ фолоси de дритъриле лор колективе саз индидуалеле, декъл prin органъла Дирекциеи Банчии, ши дн шърципиреа привилецирилор ши а рестрицирилор стипулате prin ачеста, съвпъндсе пълмаи изрицидидииеи статорничице prin ачестъ Статътъ.

Art. 2. Акционерии vor avea дритъла de а аледо дирекциеа ценералъ а Банчей.

Art. 3. Акцииле vor фи de 200 дозе съте талери de Прэсией.

Art. 4. Банка ва тревэи съ фие днзестратъ кеар de ла днченът къ 10,000,000, зече милионе талери de Прэсией. Валореа билетелор словозите de къртъ Банкъ нэ тревэе съ ковършаскъ капиталъла еи de фондоес, дн кърсэла челор дои ани д'интъйс аи фондаגיעи еи.

Dar деакъ, дъпъ тречереа ачелор дои ани Банка ва доведи гъвернълэи къ арэ дн чиркълэגיעи билете de ванкъ пентръ 10,000,000 талери de Прэсией ши къ интереселе еи чер о словозире май днтинсъ de хъртии, еа арэ дретъла de а пълне не рълд май пълте дн чиркълэגיעи ши дъпъ тревэинделе саз пълъ ла о сомъ дндоитъ de къл капиталъла еи de фонд, конформъндсе прескриерилор дин Art. аи 5-ле зрмъторис.

Art. 5. Банка ва avea привилецила ексклузивъ de а словози сипете ла днфьдошиторис днченънд дела 40 сороковедди, къ кондиגיע ка съ айвъ тот деазна дн каса еи чел пълдн о а трееа парте дин валореа билетелор date, дн авр, дн пълтърътоаре саз дн верци, ши пентръ ръмъшица билетелор словозите съ айвъ сипете ла днфьдошиторис, векселе есконтате саз алте титлэри пълтитоаре дн термине скърте нэ май пълт de треи лэни.

Словозиреа билетелор de 40 сороковедди нэ ва пълтеа пичи одатъ днтрече а шептеа парте дин капиталъла примитивъ de фонд фъръ авторизаגיעа Гъвернълэи.

Dar деакъ не зрмъ Банка ва доведи Гъвернълэи, къ фолосэла пълликъ чере словозиреа de билете

къ aderinѣа съ поарте църъа ачестѣи дн зрѣмъ.

Dispozițiile din § K. din art. 9 și асede din art. 11 precedent vor fi аскрътоаре днтрѣ атъта пѣтаи, дикѣт нѣ vor жигни привилеѣиѣа Кассеи de зълѣдѣре акордатѣ маѣ днапѣте Domnѣлаѣи Ізліе Сакегги.

Art. 12. Банка, опѣи кънд ва гъси de къвиנדѣ саз пентрѣ принципѣ de стрѣкаре саз пентрѣ алте резоане, поате съ рекламе prin organѣа днштѣи-дѣрилор пѣвлѣче, тоате билетеле сале de Банкѣ, статорнѣиѣнд зп терминѣ чел пѣдѣиѣ de зп ап, шѣ съ ле скѣмѣе фърѣ днтързѣере шѣ фърѣ келтѣеалѣ prin алте билете че се vor deосеѣи лѣтѣрѣт din челе веки.

Кѣ тоате ачесте деакѣ гъвернѣа ва гъси de тревѣиѣнд зп терминѣ маѣ лѣнг Банка ва фѣи дндатѣрѣтѣ ал акорда, Билетеле de банкѣ че нѣ сар днапоѣ ла терминѣа прескрѣе, vor фѣи монѣдерате ва фърѣ нѣчи о валорѣ дн тѣнеле ачелора че ле vor пѣстра.

Art. 13. Ачел че имѣтазѣ, саз prin штѣиѣндѣ пѣне дн лѣкпаре билете de банкѣ фалсѣиѣкате, е недесѣит ва фѣкѣтор de монедѣ фалсѣ дѣнѣ лиѣиле дерѣи.

Art. 14. Банка Moldovei ва фѣи датѣаре а днтпрѣштѣа къ ипотекѣ къ саз фърѣ амортѣзаре.

Анѣитатеа ва фѣи de зече ла сѣтѣ пентрѣ о амортѣзаре de 17 ани. Дн ачестѣ такѣе се къпрѣнде 7% ка довѣндѣ шѣ 3% пентрѣ амортѣзаре. Амортѣзареа маѣ мѣлт de 3% ва фѣи примѣтѣ de кътрѣ Банкѣ шѣ анѣитатеа се ва ашеза дн пропорѣеа амортѣзѣиѣе адѣптате.

Платѣ такѣеи de 10% се ва фаче prin се-мѣстрѣ post numeraudo. (Ва зрѣма.)

СТЕФАНЪ ЧЕЛЪ МАРЕ ШИ РАДЪЛЪ

ПРИНЦЪЛЪ РОМЪНИЕЛ

(Капѣтѣ.)

VIII.

Прѣн але-а деасѣ знѣ оставѣ се араѣтѣ
Ла къоскѣ, зндеѣ Принѣзлѣ, пасѣлѣ сез индрѣапѣтѣ.

Мерѣе къ издалѣ, елѣ зѣ остѣнѣтѣ;
Стефанѣз къмѣ елѣ vede аз шѣ трѣсѣрѣтѣ.
Че е? сѣзне 'ндатѣ, кътрѣ елѣ ростѣште.
— Търѣк къ Мѣntenѣи дара пѣстѣиште!
Еѣи in mare пѣштѣрѣ вѣнѣ дн коаче-акѣмѣ
Флакѣреѣ, пѣреѣи опѣи шѣ че сѣнѣлѣ.
Шѣи totѣ Moldovanѣлѣ, че ле пѣкѣ 'пѣтѣлѣ,
Фърѣтѣ нѣчи о мѣлѣ не лѣкѣ съ сѣзрѣтѣ.
Трѣнеле ромѣне къарѣ de Принѣзлѣ лорѣ
Сѣ командѣ тоате, шѣ сѣнѣтѣ аѣѣсторѣиѣ
Останѣлорѣ апрѣѣи; пѣтаѣи е скѣпаре,
Принѣе! а лорѣ пѣштѣрѣ есте фѣарте маре,
Шѣи аносѣтрѣ оштѣре с'аз имѣрѣштѣетѣ.
Таче апоѣи шѣ пѣне тѣнѣле ла пѣштѣ.

IX.

Нѣ сѣмѣте тѣгрѣна маѣ мѣлтѣ тѣнѣе
Къндѣ вѣиѣндѣ пѣ'шѣи аѣлѣ пѣѣи 'n vizѣниѣ.
Нѣчи лѣзлѣ, че vede din конѣѣи къргѣндѣ
Сѣнѣеле in валѣрѣи не пѣштѣнѣтѣ сѣнѣмѣндѣ,
De кътѣ Domnѣлѣ Стефанѣз ла актѣ вѣстѣре;
Окѣи лѣѣи сѣ 'пѣрѣнѣтѣ сѣрѣгѣ къ порнѣре:
Мерѣѣи, de сѣнѣ 'ндатѣ сѣмѣналѣ de ресѣелѣ,
Воѣи да окѣи къ дѣнѣсѣлѣ дакъ ѣ асѣелѣ.
Апоѣи сѣ инѣоарче кътѣ-алѣи согѣе
Шѣи зѣче: de акѣта пѣтаѣи маѣ ештѣи тѣ мѣе,
Соареле, ла каре еѣ тѣ инѣиѣамѣ
Къндѣ не-алѣ тез цѣрѣнте дерѣи дѣштѣманѣ амѣ
Мерѣѣи те дѣ ла дѣнѣсѣлѣ, сѣнѣнеѣ че ѣ провинѣ:
Кѣм къ нѣчи in тартарѣ н'а сѣѣна de mine.
Да врѣнд черѣзлѣ сакрѣ дн воѣи ресѣзна,
Жѣр къ de-атеа ланче Радѣлѣ н'а скѣпа.
Кѣчи елѣ нѣ воѣиште сѣ трѣѣескѣ 'n паче,
Сѣ не знѣмѣ врадѣлѣ цѣрилорѣ нѣѣи паче,
Се не знѣмѣ фѣрадѣи, къмѣ вреа Dѣштѣнез,
Ла о ватрѣ калѣдѣ, къмѣ е планѣлѣ тез.
Шѣи реѣлѣ чѣмѣи фаче амарѣ тѣ сѣрѣвѣште
Adio Вокѣдѣ! adio порнѣште,
Кѣчи шѣ еѣ дндатѣ плекѣ амѣ лѣпта
Сѣи морѣ! с'аз de инѣрѣѣи дара воѣи скѣпа!

G. T.

Редакторѣ респѣнзѣторѣи

ІАКОВЪ МЪРЪШИАНЪ.

Edițienea шѣ тѣпарѣлѣз лѣи

IOANE GÖTT.